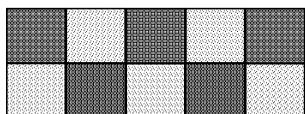

ШАХ

В ТРЯВНА И ПО СВЕТА

БРОЙ 12. НОЕМВРИ, 2002г.

ISSN 2367-8445

ИЗДАНИЕ НА ШК "ТРЯВНА - 2001"

ДНЕС	3 - 4
– Шах в училище	3
– Номинация Шахматен Оскар на ШК “Трявна-2001”	4
ПО СВЕТА	4 - 6
– 35-та шахматна Олимпиада в Блед	
СВЕТОВНИТЕ ШАМПИОНИ	6 - 8
– Анатолий Карпов	
ИЗБРАНИ ПАРТИИ	9
ДЕБЮТНИ КАТАСТРОФИ	10 - 11
ЗНАМЕНИТИ КОМБИНАЦИИ	12 - 13
ПЪРВИ СЪПКИ В ШАХМАТА	13 - 19
– Свързка	13 - 14
– Основни принципи в ендшпила, пешечни ендшпили	14 - 15
– Разрушаване на пешечното прикритие на царя	16
– Промеждутъчен шах	16 - 17
– Ролята на центъра	17
– Планът в шахматната партия и борбата за инициатива	18 - 19
ЗАБАВНИ СТРАНИЦИ	19 - 28
– Приказки	20 - 21
– Марсианска партия - разказ, продължение	22 - 25
– Отговори на задачите от миналия брой	27
– II Конкурс за решаване на задачи и етюди (последен кръг) (№41, №42, №43, №44)	28

Редактори:

Йонко Георгиев

Божидар Генчев

Сътрудници:

Кольо Дабков

Ивайло Белев

За контакти:

www.tryavna2001.org

Шах в училище

На 9 ноември се проведе второто издание на двустранната среща между отборите на СОУ “П. Р. Славейков” и ОУ “Проф. П. Райков” за преходната купа на ШК “Трявна-2001”. Първоначално замисълът бе за този приз да спорят всяка година само отборите на тези училища, но бяха поканени към проявата да се включат и отборите на ОУ “Васил Левски” (Плачковци) и ОУ “Ангел Кънчев” (с. Късовци), но за жалост ръководствата им не проявиха интерес. От това, обаче, губят само децата. И тази година победител от двубоя е СОУ “П. Р. Славейков”, този път още по-внушително – 6:2. Решаващи за успешния резултат сега се оказаха добрите игри на “старите вече пушки” – Добрил Маринов и Петър Христов. Като прибавим към това и почти непознатия отбор на ОУ “Проф. П. Райков” - крайният изход е логичен. Явно, отборът подновява кадрите си и естествено, този ход крие и своите рискове и само времето ще покаже, дали шахматът в ОУ “Проф. П. Райков” има бъдеще.

На читателите може би ще им се стори, че отделяме прекалено внимание на турнир от подобно естество. Обаче, за ръководството на ШК “Трявна-2001”, вниманието към детските турнири трябва да бъде не по-малко от това на Градския турнир например. Защото обезпокоителните симптоми вече сериозно “чукат на вратата”. Какво е тревожното? Разбира се, не отсъствието на тимовете от Плачковци и Късовци. Това е техен проблем. Има друга подробност, която ще бъде престъпно да отминем с лека ръка! Тревожното е, че непосредствено след турнира, всички участници бяха уведомени за началото на новия учебен курс, който предвиждаше ежеседмични теоретични занимания с начинаещи. Тук, от пропагандна гледна точка, ръководството на клуба не би трябвало да бъде обвинявано, защото учителите по физическо възпитание бяха своевременно уведомени с месец напред, а и кабелната телевизия запозна широката общественост за началото и мястото на този курс. Резултатът от нашата работа - на уречения ден се яви внушителната група от ... две деца. Те са бъдещето на клуба. И смешно, и плачевно! Защото прави чест на момчета като Ивайло Белев, Красен Стефанов, Петър Христов, Валентин Тачев, но въпреки тяхната огромна любов към играта и неоспоримите им успехи, животът не е само шах и е въпрос на време, те да поемат в друга посока, много по-важна за тяхната реализация в обществото. Ето това е горчивата истина и ако още сега не се вземат мерки, краят е повече от ясен. Въпреки трудностите, ръководството на ШК “Трявна-2001” продължава да гледа оптимистично в бъдещето и има идеи, които този път няма да могат да бъдат реализирани без помощта на ръководствата на СОУ “П. Р. Славейков” и ОУ “Проф. П. Райков”.

Шахматен Оскар на ШК “Трявна-2001”

(ноември)

№	Участник	М. преди	Год.	%	Бр. П.	+	-	=
1.	Ивайло Белев	1	18	74.68	75	49	12	14
2.	Петър Христов	2	13	72.20	99	67	23	9
3.	Красен Стефанов	3	17	66.67	57	35	16	6
4.	Валентин Тачев	5	15	57.79	77	41	29	7
5.	Добрил Маринов	6	12	43.37	83	31	42	10
6.	Радослав Маринов	7	12	29.21	89	20	57	12
7.	Димитър Петков	8	15	27.38	42	11	30	1

В Блед (Словения) от 26 октомври до 10 ноември се проведе най-значимото шахматно състезание за годината - 35-та Олимпиада.

Нашите представителни отбори са в следните състави: мъже - гм Васил Спасов, гм Александър Делчев, мм Петър Генев, мм Юлиан Радулски, мм Иван Чепаринов и мм Мариян Петров, селекционер на отбора е мм Михаил Шерешевски; жени - гм Антоанета Стефанова, гм Силвия Алексиева, гм Маргарита Войска и гм Мария Велчева, селекционер - гм Владимир Димитров.

РЕЗУЛТАТИ:

МЪЖЕ	ЖЕНИ
I България - Монако 4:0	I България - Словения 2:1
II България - Албания 3,5:0,5	II България - Швейцария 0,5:2,5
III България - Куба 2,5:1,5	III България - Молдова 1:2
IV България - Чехия 1:3	IV България - Австралия 3:0
V България - Ирландия 3:1	V България - Румъния 1:2
VI България - Югославия 2:2	VI България - Израел 1,5:1,5
VII България - Аржентина 2:2	VII България - Полша 1,5:1,5
VIII България - Литва 2:2	VIII България - Индия 2:1
IX България - Украйна 0,5:3,5	IX България - Русия 1:2
X България - Таджикистан 1,5:2,5	X България - Украйна 1,5:1,5
XI България - Кърджистан 1:3	XI България - Словакия 1:2
XII България - Бразилия 2,5:1,5	XII България - САЩ 2:1
XIII България - Туркменистан 3,5:0,5	XIII България - Грузия 2:1
XIV България - Босна и Херцеговина 1,5:2,5	XIV България - Китай 0,5:2,5

КРАЙНО КЛАСИРАНЕ:

МЪЖЕ

1. Русия 38,5 т.	24. Франция 31,5 т.
2. Унгария 37,5 т.	25. Гърция 31,5 т.
3. Армения 35 т.	26. Дания 31,5 т.
4. Грузия 34 т.	27. България 31,5 т.
5. Китай 33,5 т.	28. Румъния 31 т.
6. Холандия 33,5 т.	29. Индия 31 т.
7. Англия 33,5 т.	30. Азербайджан 31 т.
8. Словакия 33 т.	31. Молдова 31 т.
9. Израел 33 т.	32. Швеция 31 т.
10. Югославия 33 т.	33. Канада 31 т.
11. Македония 33 т.	34. Бангладеш 31 т.
12. Швейцария 33 т.	35. Бразилия 31 т.
13. Полша 32,5 т.	36. Ирландия 31 т.
14. Украйна 32,5 т.	37. Куба 30,5 т.
15. Босна и Херцеговина 32,5 т.	38. Италия 30,5 т.
16. Германия 32,5 т.	39. Филипини 30,5 т.
17. Беларус 32,5 т.	40. Словения 30,5 т.
18. Чехия 32,5 т.	41. САЩ 30,5 т.
19. Испания 32,5 т.	42. Латвия 30,5 т.
20. Узбекистан 32,5 т.	43. Естония 30,5 т.
21. Литва 32 т.	44. Белгия 30,5 т.
22. Исландия 32 т.	45. Финландия 30,5 т.
23. Хърватска 31,5 т.	

СВЕТОВНИТЕ ШАМПИОНИ

1. Китай 29,5 т.	15. Армения 24 т.
2. Русия 29 т.	16. Германия 24 т.
3. Полша 28 т.	17. Словакия 24 т.
4. Грузия 27,5 т.	18. Англия 24 т.
5. Унгария 25,5 т.	19. Индия 23,5 т.
6. Украйна 25,5 т.	20. Холандия 23,5 т.
7. Югославия 25,5 т.	21. Иран 23,5 т.
8. Азербейджан 25,5 т.	22. Туркменистан 23,5 т.
9. САЩ 25 т.	23. Гърция 23 т.
10. Чехия 25 т.	24. Франция 23 т.
11. България 24,5 т.	25. Хърватска 23 т.
12. Виетнам 24,5 т.	26. Аржентина 23 т.
13. Израел 24,5 т.	27. Испания 23 т.
14. Румъния 24 т.	28. Швеция 23 т.
-

Анатолий Карпов (23.05.1951, гр. Златоуст) е дванадесетия световен шампион от 1975 до 1985г. Завършва икономическия факултет на Ленинградския държавен университет. Международен гросмайстор от 1970. Девет пъти е носител на наградата “Шахматен Оскар” (1973-77, 79-81 и 1984г.). На 10-годишна възраст става шампион на родния си град и покрива нормата за международен гросмайстор. Негов учител става ленинградския гросмайстор Семьон Фурман – талантлив педагог и човек с изключителни шахматни знания. Като най-близка цел ученикът и учителят определят титлата “световен шампион” за юноши. Карпов получава правото да представя съветския шахмат на световното юношеско първенство в Швеция (1969), откъдето се завръща шампион. Участва в традиционния турнир в Хастингс (1971-72) и заема 1-2 място с Корчной. На XX олимпиада (1972) дебютира в отбора на СССР и като първа резерва постига изключителния резултат $+12 - 1 = 2$. В борбата за световното първенство се включва през 1973г. на международния турнир в Ленинград. Заема 1-2 място с Корчной и се класира за мачовете на претендентите през следващата година, като последователно отстранява Полугаевски ($+3 - 0 = 5$), Спаски ($+4 - 1 = 6$) и Корчной ($+3 - 2 = 19$) и достига до мач за световната титла.

СВЕТОВНИТЕ ШАМПИОНИ

Тъй като Фишер поставя неприемливи условия, ФИДЕ го лишава служебно от шампионската титла и през IV.1975г. обявява Карпов за световен шампион. Карпов е изявен турнирен боец. След извоюването на шахматната корона има 70 турнирни победи. Неговата амбиция е да стане победител в 100 турнира и това е напълно вероятно. Отстоява титлата си в матове с Корчной през 1978г. в Багио (+6 –5 =21) и през 1981г. в Мерано (+6 –2 =10). През 1984 – 85г. в Москва претендент за световната шампионска титла е Каспаров. Мачът е много оспорван – за повече от пет месеца двамата шахматисти изиграват 48 партии, 40 от които завършват реми (+5 –3 =40). Това е причина президентът на ФИДЕ Кампоманес да го прекрати да обяви провеждането на нов мач за световната титла. И вторият мач се провежда в Москва. С резултат +3 –5 =16 Карпов губи шахматната корона. Опитът да си възвърне титлата една година по-късно е неуспешен. Мачът реванш, проведен в Лондон и Ленинград, завършва с резултат +4 –5 = 15. За участие в мач за световно първенство срещу шампиона Каспаров, Карпов играе в суперфинален мач срещу Соколов през 1987г. Тук той се проявява като изключителен тактик. Играе само Защита Каро-Кан, тъй като Соколов е много силен срещу Испанска партия и Сицилианска защита. Карпов не губи нито една партия с черните фигури и дори печели единадесетата. След победата над Соколов, през същата година в Севиля Карпов отново се среща с Каспаров в мач за шампионската титла. Борбата е напрегната и оспорвана. Равния резултат (+4 –4 =16) не е достатъчен Карпов да си възвърне титла. Основното в стила му е игра за победа, но без излишни рискове, постепенно, бавно обкръжаване на фигурите на съперника, преход в тактически по-добра позиция или психологично неприятна за противника. Карпов превръща шахмата в спорт, подчинява изцяло своята игра в борба за точки. Той притежава забележителна способност да открива дебютни новости, подготвени в домашна обстановка, с които спечелва десетки партии. Особено силен е с белите фигури, когато играе 1.e4. Карпов внася още по-голям универсализъм в шахмата, доразвивайки всички най-добри черти от творчеството на своите предшественици.

СВЕТОВНИТЕ ШАМПИОНИ

Английско начало

Карпов - Любоевич

Бугуйно, 1986

1. c4 - e5 2. ♖c3 - ♖c6 3. g3 - g6 4. ♕g2 - ♕g7 5. ♜b1 - ♗f6 6. e3 - O-O 7. ♗ge2 - d6 8. b4 - ♕e6?! 9. b5 - ♗a5 10. d3 - a6 11. a4 - a:b5 12. a:b5 - d5 13. c:d5 - ♗:d5 14. O-O - ♗:c3 15. ♗:c3 - ♜d7 16. ♜c2 - ♜fd8 17. ♜d1 - ♕g4?! 18. ♜d2 - ♕h3 19. ♕h1 - ♜ab8 20. ♗d5! - c6 21. ♗b6 - ♜c7 22. ♗a4! - b6 23. b:c6 - ♜dc8 /виж диаграмата/ 24. ♜d1! - ♗:c6 25. ♜c2 - ♕d7 26. ♜cb2! - b5 27. ♗c5 - ♜d6 28. ♗:d7 - ♜:d7 29. ♜:b5 - ♜:b5 30. ♜:b5 - ♗d4 31. ♜b2 - ♗e6 32. ♜d2! - h5 33. ♕g2 - ♜d8 34. ♕a3 - ♕f8 35. ♕b2 - ♕g7 36. ♜b3 - ♗h7 37. h4 - ♜c7 38. ♗h2 - ♗g8 39. ♕h3 - ♜d6 40. ♜c2 - ♜d7 41. ♜c3 - ♗h7 42. ♜c4 - ♜b6 43. ♕a3 - ♜a7 44. ♕g2 - ♜a6 45. ♕b2 - ♜a4 46. ♜b3 - ♜a5 47. ♜c6 - ♜a6 48. ♜c4 - ♜a2 49. ♜b5 - ♜a5 50. ♜b3 - ♜d7 51. ♜c4 - ♗d8 52. ♜c7 - ♜e8 53. ♗g1 - ♗e6 54. ♜c6 - ♜f8 55. ♕e4! - ♜e8 56. ♕c3 - ♜a3 57. ♜b5 - ♜d7 58. ♕:e5 - ♕:e5 59. ♜:e5 - ♜:d3 60. ♜:h5+ 1:0

Защита Грюнфелд

Карпов - Каспаров

Мач реванш, 5-та партия, Лондон, 1986

1. d4 - ♗f6 2. c4 - g6 3. ♗c3 - d5 4. ♕f4 - ♕g7 5. e3 - c5 6. d:c5 - ♜a5 7. ♜c1 - ♗e4 8. c:d5 - ♗:c3 9. ♜d2 - ♜:a2 10. b:c3 - ♜:d2+?! 11. ♗:d2 - ♗d7 12. ♕b5 - O-O 13. ♕:d7! - ♕:d7 14. e4 - f5 15. e5 - e6 16. c4 - ♜fc8 /виж диаграмата/ 17. c6! - b:c6 18. d6 - c5 19. h4 - h6 20. ♗h3! - a5 21. f3 - a4 22. ♜he1 - a3 23. ♗f2 - a2 24. ♗d3 - ♜a3 25. ♜a1 - g5 26. h:g5 - h:g5 27. ♕:g5 - ♗f7?! 28. ♕f4 - ♜b8 29. ♜ec1! - ♕c6 30. ♜c3 - ♜a5 31. ♜c2 - ♜ba8 32. ♗c1 1:0

(Из Шахматна енциклопедия, държавно издателство “Д-р Петър Берон”, София 1989г.)

“Сицилианска защита”

бели: Крум Георгиев

черни: Гари Каспаров

XXIV Олимпиада в Малта, 1980г.

Коментар на Крум Георгиев

1. e4 - c5 2. ♘f3 - d6 3. d4 - c:d4 4. ♘:d4 - ♘f6 5. ♘c3 - a6 6. ♙g5 - e6 7. f4 - ♖c7 8. ♗f3 - b5 9. O-O-O - b4?! (Този съмнителен ход си спечели популярност след партията Псяхис - Тукмаков, 47-и шампионат на СССР, първа лига.) 10. e5! - ♙b7 11. ♘cb5! - a:b5 (Следвайки препоръките на Лепешкин, Каспаров приема жертвата без да знае, че скоро ще последва нова жертва на фигура. В партията ми срещу Рашковски, Дубня 1979г., бе играно 11...♗b6 и борбата продължи така: 12. ♘:d6+!? (♗h3! ±) ♙:d6 13. ♗h3 - ♙e7 14. e:f6 - g:f6 15. ♙h4± и партията завърши при взаимен цайтнот 15...♘d7 16. f5 - e5 17. ♘e2 - ♘c5 18. ♗e3 - ♘a4 19. ♗b3 - ♘c5 20. ♗e3 - ♘a4 - реми.) 12. ♙:b5+ - ♘fd7 (По слабо е 12...♘bd7, поради ♗h3) /виж диаграмата/ 13. ♘:e6!! (В коментара си към партията ми с Рашковски, Лепешкин препоръчва 13.♗h3 със силна инициатива и ясно преимущество за белите. Всъщност обаче, след 13...b3! 14. a:b3 - d:e5 преимущество получават черните. Очевидно черните са имали предвид всичко това, навлизайки в разиграния вариант. Жертвата на втора фигура обаче определено поставя пред тях трудни и по всяка вероятност неразрешими проблеми.) 13...f:e6 14. ♗h3 - ♙f7 15. f5 (Преимството на белите е очевидно.) 15...♙e4 Възможно бе още 15...♘:e5 16. f:e6+ - ♙g8 17. e7 - ♙:e7 18. ♗e6+ - ♘f7 19. ♙:e7 ±, или 15...♙d5 16. f:e6+ - ♙:e6 17. ♗hf1+ - ♘f6 18. ♙e8+! ±) 16. f:e6+ - ♙g8 17. ♗b3 - ♙:c2 На 17...♘c5, следва 18. ♗c4 - d5 19. ♗:d5 - ♙:d5 20. ♗:d5) 18. ♗:c2 - ♗:c2+ 19. ♙:c2 - ♘:e5 20. e7 - ♙:e7 21. ♙:e7 - ♘bc6 22. ♙:d6 - ♗a5 23. ♗d5 - ♗:b5 24. ♗:b5 - ♘d4+ 25. ♙b1! - ♘:b5 26. ♙:e5 - ♙f7 27. ♗c1! - ♙e6 28. ♗c5 - ♘d6 29. ♙c2 - ♗f8 30. ♙d4 - ♗f1 31. ♗e5+ - ♙d7 32. ♙c5 - ♙c6 33. ♙:b4 (Ендшпилът е безнадежден за черните.) 33...♗f2+ 34. ♙c1 - ♘b7 35. ♗g5 - g6 36. a3 - ♗e2 37. ♙b1 - ♗f2 38. ♙a2 - ♘d8 39. ♗c5+ - ♙b7 40. ♗d5 - ♘c6 41. ♙c3 черните се предават!

ДЕБЮТНИ КАТАСТРОФИ

Защита на двата коня

Свещников - В. Иванов

Челябинск, 1976г.

1. e4 - e5 2. ♘f3 - ♘c6 3. ♕c4 - ♘f6 4. d4 - e:d4 5. O-O - d5?
(Правилно е 5...♘:e4) 6. e:d5 - ♘:d5 7. ♘g5 - ♕e6 (Слабо е
7...♕e7. В партията Морфи - Н.О. Нови Орлеан
1858г. последвало 8. ♘:f7 - ♖:f7 9. ♗f3+ -
♜e6 10. ♘c3 - d:c3 11. ♚e1+ - ♘e5 12.
♕f4 - ♕d6 13. ♕:e5 - ♕:e5 14. ♚:e5+ -
♜:e5 15. ♚e1+ - ♜d4 16. ♕:d5 - ♚e8 17.
♗d3+ - ♜c5 18. b4+ - ♜:b4 19. ♗d4+ и
черните получават мат.) 8. ♚e1 - ♕e7 (Или
8...♗d7 9. ♘:f7 - ♖:f7 10. ♗f3+ - ♜g8 11.
♚:e6 с голямо преимущество) 9. ♚:e6! - f:e6
10. ♘:e6 - ♗d7 11. ♕:d5 - ♘d8 (Не върви 11...♗:d5, поради 12.
♘:c7+, но по-упорито е ♕f6) 12. ♗h5+ - g6 13. ♗e5 - ♘f7 14.
♘:c7+ - ♜f8 /виж диаграмата/ 15. ♗:h8+!! - ♘:h8 16. ♕h6#
Много оригинална и икономична матова конфигурация.

Един от основните принципи на дебютната стратегия гласи “Не оставяйте след дебюта царя в центъра”. Своевременното осъществяване на рокадата носи двойна изгода - царя се поставя на безопасно място, а топът се въвежда бързо в играта. Колкото и да е станно този разумен съвет често се нарушава не само от начинаещи шахматисти, но и от известни гротмайстори. В стремежа си към материални завоевания, необоснован риск или играене на “силни атакуващи ходове” те оставят царя си в центъра, където той често става жертва на съкрушителна атака.

Виенска партия

Шпилман - Флямберг, 1914

1. e4 - e5 2. ♘c3 - ♘f6 3. f4 - d5 4. f:e5 - ♘:e4 5. ♘f3 - ♕g4
6. ♗e2 - ♘c5 (по-силно беше ♘:c3) 7. d4! (жертва на пешка за
овладяване на инициативата) 7...♕:f3 8. ♗:f3 - ♗h4+ 9. g3 -
♗:d4 10. ♕e3 - ♗:e5? (Печалбата на материал, когато царя не е
скрит на безопасно място и не е завършено развитието на фигурите

ДЕБЮТНИ КАТАСТРОФИ

е крайно опасно. Щансове за защита даваше продължението 10...♔b4 11. O-O-O - ♘e6 12. ♘:d5 - ♔a5) 11. O-O-O - c6 /виж диаграмата/ 12. ♘:d5! (Типична жертва в подобни позиции за разкриване на позицията и атака срещу neroкирاليا цар). 12...c:d5 13. ♚:d5 - ♔e6 14. ♙c4 (Сега всички бели фигури участва в атаката срещу черния цар.) 14...♔e4 15. ♙c5 - ♔f3 16. ♚e1+ - ♙e7 17. ♚e7+ - ♙f8 18. ♚d8 мат.

Флейсиг - Шлехтер 1895г.

1. b4 Това начало е известно като "Дебют Соколский", който го разработва през 1935г. Някои го наричат "Полско начало", а Тартаковер шеговито го назвал "Дебют Орангутан". Но както се вижда, играли са го и по-миналия век. 1...e6 2. ♙b2 - ♘f6 3. a3 - c5 4. b5 - d5 5. d4? - ♔a5+ 6. ♘c3? Още една грешка. Съвременният майстор би играл ♘d2, та за пожертваната пешка поне да получи известно развитие. Сега в партията събитията се развиват форсирано. 6...♘e4 7. ♔d3 - c:d4 8. ♔d4 - ♙c5 Изглежда, тук Шлехтер е замислил седвация фойерверк от жертви. 9. ♔g7 - ♙f2+ 10. ♙d1 - d4!! За да излючат дамата от полето на боя, черните жертват топ. 11. ♔h8+ - ♙e7! Жертвите продължават 12. ♔c8 - d:c3 13. ♙c1 (На 13. ♙c3 следва 13...♘c3+ 14. ♙c1 - ♘a4 15. ♘f3 - ♙e3+ 16. ♙d1 - ♘b2#) 13...♘d7! Още една жертва за отвличане на дамата. На ♔c4 ще последва 14...♚d8.) 14. ♔a8 - ♔b5 15. ♙f4 - ♔d5+ 16. ♙c1 (виж диаграмата) С две нови жертви Шлехтер постига изключително красив матов завършек. 16...♙e3+! 17. ♙e3 - ♘f2! Заплашва мат на d1. 18. ♙f2 - ♔d2+ 19. ♙b1 - ♔d1+ 20. ♙a2 - ♔c2# Едва ли бялата армия е попадала някога в по-трагично положение! Вижете топа и трите леки фигури на царското крило, депласираното положение на дамата на a8 и топа, който "пречи" на полето a1.

ПЪРВИ СЪПКИ В ШАХМАТА

1...♔:h3+!! 2. ♕:h3 - ♖h6+ 3. ♕g4 Царят е принуден да навлезе в лагера на противника, където става обект на непрекъснати заплахи. 3...♘f6+ 4. ♕f5 - ♘d7! Тих ход, след който на стрелкова позиция излиза и топа от b8. 5. ♖g5 - ♖f8+ 6. ♕g4 - ♘f6+ 7. ♕f5 - ♘g8+ 8. ♕g4 - ♘f6+ 9. ♕f5 - ♘:d5+ Повторението на ходовете от страна на черните е само да се премине контролата и в домашния анализ още един път да се провери идеята на смелата жертва. 10. ♕g4 - ♘f6+ 11. ♕f5 - ♘g8+ 12. ♕g4 - ♙:g5! 13. ♕:g5 - ♖f7 Всяко движение на топовете заплашва с мат в няколко хода. 14. ♙h4 Най-после една бяла фигура отива на помощ. 14...♖g6+ 15. ♕h5 - ♖fg7 16. ♙g5 - ♖:g5+ 17. ♕h4 - ♘f6 18. ♘g3 - ♖:g3 19. ♔:d6 - ♖3g6 20. ♔d8+ - ♖g8 и белите се предават. Те са заплашени с мат от h6 и трябва да жертват дамата си.

Свръзка

Свръзката е такова положение на фигурите или пешките, при което тяхното движение е или невъзможно поради откриването на шах от неприятелската фигура, или е неизгодно, защото води до загуба на по-ценна или незащитена фигура, намираща се на линията на действието на неприятелската фигура. Свръзката играе значителна роля в развитието на шахматната партия, тъй като ограничава свободата на движение на фигурите и пешките на противника. Показателно в това отношение е партията Шпилман - Вале 1926г., където изхода на борбата се решава в резултат на комбинация.

Последвало: 1. ♖:e7! - ♔:e7 2. ♔f3 - ♕g7 (Не спасяваше 2...♙f5 поради 3. ♘:f5 - g:f5 4. ♔g3! - ♕g7 5. ♙:f6+ - ♕:f6 6. ♔h4+ и белите печелят) 3. ♘ge4! (С тази жертва на коня белите създават нова, решаваща заплаха срещу свързания кон на "f6") 3...d:e4 4. ♘:e4 - ♔e6 5. ♙:f6+ - ♕g8 6. ♔f4 и черните се предали, тъй като от заплахата 7.♔h6 няма защита.

Внимателно следете за намеренията на противника!

ПЪРВИ СЪПКИ В ШАХМАТА

Една от причините за бързата загуба в дебюта е притъпеното внимание на противника. Най-често остават незабелязани заплахите, основани на познатата вече тема на свързката.

Защита Каро-Кан

Керес - Арламовски

1. e4 - c6 2. ♘c3 - d5 3. ♙f3 - d:e4 4. ♙:e4 - ♘d7 5. ♚e2 - ♘gf6?? 6. ♘d6 мат! Защо Арламовски не е видял този мат? Защото шаблонно провежда своята идея. На четвъртия ход той игра 4... ♘d7 подготвяйки 5... ♘gf6 и на 6. ♘:f6+ - ♙:f6, тъй като не иска да допусне отслабването на пешечната верига. Играейки хода 5. ♚e2 Керес

формално не възпрепятства провеждането на плана на черните и Арламовски допуска фаталната грешка. Любопитно е да се отбележи, че на XVII олимпиада в Хавана 1966г. точно такъв мат получили черните в партията Костерин - Ланциас от мача Монако - Кипър

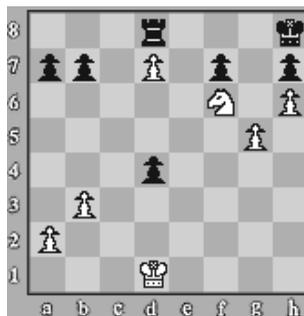

Основни принципи в ендшпила

В ендшпила като заключителен стадий на шахматната партия господстват същите принципи, както и в останалите стадии на шахматната партия, а именно: принципа на централизацията на фигурите, принципа на съгласуваното взаимодействие на фигурите и принципа на активността. Преимущество ще бъде на страната на този от противниците, чийто фигури са разположени по-активно и чийто действия взаимно се допълват.

По думите на гениалния кубински шахматист Капабланка - "координираната игра съставлява 80 процента от техниката на ендшпила".

Завършека на партията Котов - Богатирев 1935 г. показва, че ендшпила има и свои специфични особености, които го отличават от останалите стадии на шахматната партия, а именно: в ендшпила царя става активна фигура. Активността на царя се определя, от това, доколко той взема реално участие в осъществяването на планове за атака и защита. Необходима предпоставка за активната намеса на царя в борбата е неговата централизация. Позицията на диаграмата нагледно илюстрира различието в положението на царете. Изхода на партията е

ПЪРВИ СЪПКИ В ШАХМАТА

очевиден, тъй като царя на черните играе ролята на пасивен наблюдател. Последвало 1. ♔d2 - b5 2. b4 - a5 3. b:a5 - b4 4. a6 - ♚a8 5. a7 - ♚d8 6. ♔d3 и черните се предали, тъй като белият цар безпрепятствено прониква до пункта e7.

Пешечни ендшпили

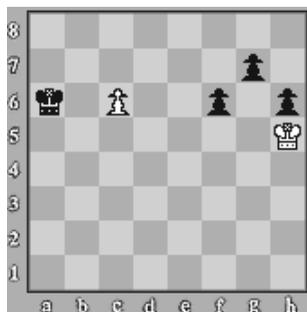
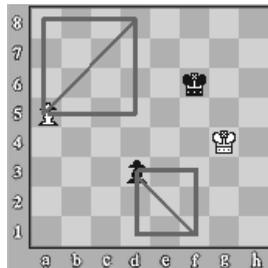
Пешката се счита за най-слабата фигура в шахматната партия. Но нейното значение не трябва да се пренебрегва, тъй като веднъж достигнала до последния хоризонтал тя може да се превърне в по-силна фигура и рязко да измени съотношението на силите. Пешечните ендшпили се характеризират с това, че в борбата участват сравнително неголямо количество сили, но и тук има редица основни положения, които трябва да се имат предвид. Знанието им е необходимо поради това, че всеки фигурен ендшпил се оценява с оглед на възможностите му за преминаване в пешечен ендшпил. При пешечните ендшпили наличието на темпо (фактор време) може да има решаващо значение.

ПРАВИЛОТО НА КВАДРАТА

Ако царят се намира далеч от проходната пешка на противника, същата може безпрепятствено да се превърне в дама. Всичко зависи от това, дали царят може да я догони. Съществува специално правило за пресмятане на вариантите, наричано “правилото на квадрата”. Мислено трябва да си представим квадрат на дъската, едната от страните на който е разстоянието от полето на което стои пешката до полето на нейното превръщане. Ако царят на слабата страна при свой ход успее да влезе в квадрата, тогава той може да догони пешката.

Позицията на втората диаграма представлява широко известен етюд на Рети. Условието е, че при ход на белите партията завършва реми. На пръв поглед това изглежда невъзможно, защото голямото материално

преимущество на черните трябва да си каже думата. Използвайки известното вече правило на квадрата белите правят реми. 1. ♔g6 - ♔b6 2. ♚:g7 - h5 3. ♔:f6 - h4 4. ♚e5! - h3 5. ♚d6 с реми, тъй като черните не могат да попречат на пешката с6 да се превърне в дама. Ако 1...h5 2. ♔:g7 - h4 3. ♔:f6 - ♔b6 4. ♔e5! и ако черните вземат пешката, то белият цар успява да спре проходната пешка на противника.

Разрушаване на пешечното прикритие на царя

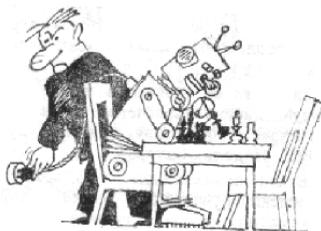
Обикновено след рокадата царят се чувства на сигурно място зад прикритието на собствените пешки. Обаче ако позицията на рокадата се разруши положението на царя става много опасно. Разрушаването на пешечното прикритие може да се осъществи с помощта на жертви на фигури или пешечна атака. Разрушеното прикритие вече не може да изпълнява своите защитни функции и царят става удобен обект за пряка атака.

Показателна в това отношение е партията Гончаров - Страсдунс, 1960 год.

Белите разрушават позицията на черния цар със серия от красиви жертви. 1. g6 - h:g6 2. ♖:e6! - f:e6 3. ♙:e6+ - ♔h8 4. ♚:g6 - ♜f7 (На 4... ♞f6 следваше 5. ♚:f6 с последващо 6. ♙h5+) 5. ♙h5+ - ♔g8 6. ♚:g7+ (Нова жертва с идея да се разруши напълно черната рокада. На 6... ♔g7 ще последва 7. ♚g1+ и черните получават мат.

Една от разновидностите на контранападението е комбинация, съдържаща „промеждутъчен ход”, който променя оценката на позицията. Ако промеждутъчният ход се обявява шах, тогава се нарича „промеждутъчен шах”. В позицията на диаграмата черните имат материално преимущество - офицер и кон за топ. Затова с последния си ход играещият с черните нападнал с дамата си бялата дама с цел размяна и опростяване на позицията. Само че той не видял възможността за контранападение: 1. ♞h5! Черните се предали, тъй като след 1. ... ♙:d3 белите първо вземат коня с промеждутъчен шах 2. ♞:f6+ и едва тогава вземат дамата, получавайки спечелена позиция (топ за офицер).

ПЪРВИ СЪПКИ В ШАХМАТА

В позицията на диаграмата черните отказват предложеното реми и, търсейки начин да получат преимущество, предлагат размяна на дамите с 1. ... ♔d3?? До този момент момичето е играло много внимателно, като отделяло на всеки ход по няколко минути, но тук ѝ бяха нужни не повече от две секунди, за да сложи дамата си на d3. Само че сега белите имат прост печеливш ход. Трябва да се провери коя фигура защитава дамата. Коня. А не може ли защитникът да бъде унищожен? Разбира се, промеждутъчен шах! Следователно, трябва да се играе 2. ♙:b4! ♔:d2. 3. ♙:e7+ (промеждутъчен шах, с който се печели фигура) 3... ♕:e7 4. ♘:d2 и с фигура в повече белите леко печелят.

Ролята на центъра в шахматната партия е огромна. Още с първите ходове противниците се борят за завладяване или контролиране на централните полета. Разположените в центъра фигури или пешки атакуват повече полета и възпрепятстват свободното маневриране на силите на противника. От центъра фигурите бързо могат да бъдат прехвърлени на решаващия участък на шахматната дъска.

Ако борбата за центъра се е увенчала с успех за един от противниците, той получава позиционно преимущество. Класически пример илюстриращ значението на центъра в шахматната партия представлява завършека на партията Лисицин - Ботвиник, 1932 г.

Черните фигури напълно владеят централните полета и доминират над цялата дъска. Последвало 1. ♔d1 - ♙g4 2. ♙:d4 - e:d4 3. ♔d2 - ♙f8 (Идеята на този ход е да се освободи линията "е" за топовете.) 4. ♖e1 - ♖e8 5. h4 - ♙h3 6. ♙f3 - ♖e7 7. ♘h2 - ♖se8 8. ♔h1 - ♙e6 (концентрацията на силите на черните в центъра не позволява на белите да организират сериозна контраигра) 9. b3 - ♘b4 10. ♙g2 - ♙d5 11. ♘f3 - ♖f7 (Трябва да се включи в играта и офицера на f8. 12. ♔h2 - ♙d6 13. ♙h3 - ♔d8 14. ♖ab1 - ♖fe7 (Всички черни фигури са готови за решаващо настъпление. Координацията на белите фигури е окончателно нарушена.) 15. ♘g1 - ♙c7 16.

ПЪРВИ СЪПКИ В ШАХМАТА

♘a3 - ♙b7 17. ♙g2 - ♙:g2 18. ♔:g2 - ♘d5 19. ♘c2 - ♚d6 (Борбата се пренася на фланга.) 20. ♘a3 - ♘e3+ 21. ♚h1 - ♘g4 22. ♚f4 - ♚:f4 23. g:f4 - ♘:f2+ 24. ♔g2 - ♘:d3 и белите се предали.

Планът в шахматната партия и борбата за инициатива

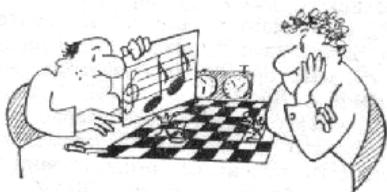
Любителите на шахматната игра, които систематически работят върху повишаването на своята квалификация трябва постепенно да се научат правилно да оценяват позицията, да съставят план за игра съответстващ на конкретните особености на позицията. При оценката на позицията трябва да се вземат под внимание такива фактори като: материалното съотношение на силите, положението на царя, пешечното разположение, владееенето на открити линии, активната позиция на фигурите и тяхното взаимодействие и др. На основата на оценката на позицията определяме нашата стратегия – т.е. общия план за водене на борбата, който трябва да се осъществява последователно и целесъобразно. Планът може да се състои в подготовката за настъпление в центъра, атаката на позицията на царя, реализация на материално преимущество и т.н. Провеждайки своят план трябва да се стремим да противодействаме на плана на противника.

Алехин – Маршал

Планът на белите е ясен придвижване на пешките e4 и f2 лишавайки черните от контраигра. Последвало:

1. ♚d2! - ♙d7 2. ♚e3! (Маневрите на дамата са насочени против осъществяването на дълга рокада от черните) 2... ♙c6 3. O-O-O - O-O 4. f4 - ♚e6 5. e5 - ♚fe8 6. ♚he1 - ♚ad8

(Необходимо беше ♘d7, недопускайки хода f5. Сега маршът на белите пешки бързо решава изходът на борбата) 7. f5 - ♚e7 8. ♚g5 - ♘d5 9. f6 (Този ход окончателно парализира силите на черните) 9... ♚f8 10. ♙c4 - ♘:c3 11. ♚:d8 - ♚:d8 12. f: g7 - ♘:a2+ 13. ♚b1 - ♚e8 14. e6 - ♙e4+ 15. ♔a1 - f5 16. e7+ - ♚d5 17. ♚f6 и белите спечелили.

ЗАБАВНИ СТРАНИЦИ

Съвременната стратегия придава голямо значение на борбата за инициатива. В шахматната борба инициативата води до създаване на преки заплахи срещу противника, до стесняване и ограничаване подвижността на неговите сили. Бързото и хармонично развитие на фигурите принуждава противника да се откаже от активни действия и да премине в защита. Времето играе първостепенно значение за развитието на инициативата. Този, който владее инициативата трябва да се стреми към нейното по-нататъшно развитие с оглед да се достигне до позиционно или материално преимущество. Затова при борбата за инициатива, активната страна е готова на позиционни отстъпки или материални жертви.

Черните имат преимущество в развитието на фигурите. Сега чрез серия от жертви черните разкриват с изгода играта и задържат царя на противника в центъра, където той попада под съкрушителна атака на хармонично разположените черни фигури.

Грюнфелд - Шпилман

1...e5! 2. f:e5 - ♘:e5! 3. d: e5 - d4! 4. ♘d1 - ♙: e5 5. e4 - ♙: e4 6. ♘f2 - ♙d5 7. ♚h3 - ♚e7 8. ♙e2? (Трябваше да се играе ♘d1 с двуостра игра) 8...d3! 9. ♘:d3 - ♚fe8 10. ♚f1 (На О-О следва Od4+! с печалба) 10...♙: b2 11. ♚e1 - ♚f6+ 12. ♘f2 - ♙d4 13. ♚g3 - ♚e4 14. h4 - ♚ae8 15. ♙b5 - ♚:e1+ 16. ♙:e1 - ♚e3! 17. ♚g5 - ♚: e1+ 18. ♚:e1 - ♚:f2+ 19. ♚d1 - ♙: g2 и черните спечелили.

ПРИКАЗКА ЗА ТРИТЕ НЕЩАСТНИ ЖЕНИ

Почти всеки, който се научи да играе шах, се увлича от неговата красота. У някои хора това увлечение се превръща в силна страст. Това се е случвало често и в древността, за което свидетелствува следната арабска приказка.

Един ден Аллах решил да слезе на земята и да види как живеят хората и какви са техните грижи. Той се преоблякъл като беден старец и тръгнал по един широк път, който водел към голям град. По едно време видял край пътя една жена. Тя седяла на един камък и плачела горчиво. Аллах се спрял при нея и я запитал защо плаче.

ЗАБАВНИ СТРАНИЦИ

- Голяма е моята мъка, старче - отговорила жената. - Имам мъж и с него живеехме щастливо. Той обаче се пропи. Започна да ходи непрекъснато по кръчми, пропиля цялото ни имущество, престана да работи и вече не се прибира у дома. Изостави и мен, и децата.

- Върни се спокойно в къщи, жено - казал Аллах. - Твоят мъж се промени. Той престана да пие, прибра се в семейството си и сега те чака с вашите деца.

Жената се зарадвала, върнала се в дома си, където намерила своя мъж, и двамата заживели щастливо.

По пътя си Аллах видял друга жена, която плачела до едно дърво. На въпроса му какво ѝ се е случило, жената отговорила:

- Застигна ме голямо нещастие. Живеехме щастливо с моя мъж. Той обаче се увлече по друга жена и напусна както мен, така и децата.

- Не плачи, жено - казал Аллах - а се върни обратно. Мъжът ти се раздели завинаги с другата жена и се прибра в семейството си.

Жената се отправила бързо към дома си и на вратата я посрещнали мъжът и децата ѝ.

Приближавайки града, Аллах видял трета жена. Тя лежала на земята и плачела неудържимо. Когато я запитал защо плаче, жената отговорила:

- Случи ми се голяма беда. Живеех щастливо с мъжа си. Но за нещастие негови приятели го научиха да играе шах. Той усвои бързо играта, започна да побеждава всички и така силно се увлече, че нищо друго не го интересува. И ден и нощ мисли само за шах.

Като чул това, Аллах въздъхнал дълбоко, погалил със съжаление жената по главата и ѝ казал:

- Нещастна жено, ако това е така, както ми го разправяш, дори и аз не мога да ти помогна. Върни се в къщи, търпи и живеи, както можеш.

ПРИКАЗКА ЗА ИЗМАМЕННИЯ АРХИЕПИСКОП

В една пролетна сутрин архиепископът на Кентърбъри пътувал с каретата си за Лондон. Минавайки край една горска поляна, той видял самотен млад мъж, който седял дълбоко замислен пред шахматна дъска. Тази необичайна картина събудила любопитството на архиепископа. Той слезъл от каретата и запитал младежа какво прави.

- Играя шах – отговорил младежът.

- Но как така? - учудил се архиепископа. - Тук не виждам никой друг освен теб. С кого играеш тогава?

- С него - отговорил младежът и посочил с ръка към небето. Архиепископът се усмихнал подигравателно:

ЗАБАВНИ СТРАНИЦИ

- Тогава всичко е наред, защото, щом играеш с господ, никога не можеш да загубиш.

- Нищо подобно! - възразил младежът. - Ние играем винаги на пари и понеже той играе много силно, твърде често губя. Ето сега например. Вижте позицията, до която достигна тази партия. Тя е безнадеждна за мен и аз се предавам.

Казвайки тези думи, младият човек извадил от джоба си две жълтици и ги подал на архиепископа.

„Вземете, отче - казал той. - Господ спечели играта и на вас, като негов представител на земята, плащам облога.

Очите на архиепископа светнали. Той решил да се възползува от религиозната глупост на младежа, грабнал алчно жълтиците и промърморил, че ще ги предаде там, където трябва.

Архиепископът свършил работата си в Лондон и привечер тръгнал обратно по същия път. Когато стигнал до горската поляна, той видял, че същият младеж още седи пред шахматната дъска. Щом забелязал каретата, младият човек скочил на крака, хванал юздите на коня и радостно се провикнал:

- Навреме идвате, отче! Ние пак играем с него. Елате да видите позицията.

Архиепископът, който няма нищо против да прибере още някоя друга жълтица, се приближил до шахматната дъска.

- Ето вижте докъде стигна партията - казал младежът. - Давам му мат в два хода и понеже този път се уговорихме да играем за хиляда жълтици, вие, като негов представител на земята, ще трябва да ми ги заплатите. Архиепископът разбрал, че е попаднал в клопка. Опитал се да влезе в каретата и да избяга, но младежът застанал заплашително пред него и извикал с висок глас:

- Какво?! Не вярвате ли?! Но тогава ще трябва да извикам моите приятели. Те са тук, зад онези дървета, и веднага ще ви убедят, че позицията на този, комуто служите, е напълно загубена.

Междувременно архиепископът си спомнил, че по тези места върлува банда от свирепи разбойници, жертва на чиято жестокост са ставали много пътници. Затова извадил бързо една добре натъпкана с жълтици кесия и я подал изплашено на младия човек.

- Вземи, синко. Тук има повече от хиляда жълтици, но можеш да задържиш всичко, защото трябва да знаеш, че на най-праведните господ винаги дава повече от това, което те искат.

След тези думи той се вмъкнал в каретата и бързо се отдалечил от фаталното място.

Марсианска партия

Александър Казанцев

/ продължение /

– Дежурих тогава в Централния аероклуб. Не съм летец, членувах само в секцията по астронавтика към Централния аероклуб на СССР “Валерий Чкалов”. Зърнах “ГО” от прозореца, когато прекосяваше двора на аероклуба. Като че ли нарочно бях останал по до късно, сякаш съм очаквал, че ще дойде. Стори ми се, че има нещо странно в походката му, докато газеше през преспите. Още по-странен ми се видя отблизо. Не заради дребния ръст и някак затруднените движения, не и заради несъразмерността между тялото, ръцете и краката, не даже и заради едрата, лишена от коса глава... Порази ме погледът на умните му очи, така изменени от необикновено изпъкналите стъкла на очилата. Големите му тъжни очи проникваха в събеседника и всичко разбираха... Той остави на масата някакъв ръкопис, погледна ме с приветлива усмивка и, разбира се, забеляза сдържаната ми уплаха.

– Не, не е за литературна констатация и за печат не е – каза той. Погледнах го въпросително.

– Зная, че още не е време да се говори за междупланетен кораб и за състава на неговия екипаж. И все пак бих желал да получа съдействието на вашата секция.

Не беше юноша и би било грешка да се пошегувам, не биваше и да го съветвам да изучи науките, нужни на изследователя на планетите. Непонятно как той ме разбра и каза:

– Не съм астронавт, нито геолог, лекар или инженер – той едва задържа дъха си, – макар че бих могъл да върша работата на всеки един от тях. Но се надявам най-вече на помощта ви, тъй като трябва... да се върна... на Марс.

Почувствах се неудобно.

– Обикновен психопат – прекъсна ме младият шахматист, който слушаше със скептичен израз на лицето.

– И такава мисъл ми мина. Припомних си тогава, че през 1940г. бях чел писмото на един завеждащ универсален магазин в Свердловск, който искаше да му помогна да се върне... на Марс. Казаха, че във всичко друго този търговски работник бил напълно нормален човек.

Моят странен посетител вече се усмихваше. В очите му прочетох, че пак ме е разбрал.

И си дадох сметка, че не само той отгадава мислите ми, но и аз го разбирам, даже и без думи. По-лесно от всичко би било да го сметна за болен.

– Да – каза посетителят. – Отначало често попадах в лудницата, докато стигнах до извода, че е безполезно да убеждавам хората, че не съм човек.

Разгърнах ръкописа и се намръщих, като видях изпъстрените със странни знаци страници. Какво ли ще е това? Мистификация?

– Бих могъл да го напиша на който и да е от разпространените земни езици, но... по-важно беше да убедя хората, че не е по силите на разумния индивид сам да измисли непознат език с цялата негова изразителност и гъвкавост и да създаде писменост за съхраняване всичките богатства на този език. Важното беше хората да разберат, че **ТОВА Е НАПИСАНО** от представител на **ДАЛЕЧНОТО МЪДРО ПЛЕМЕ**, което живее в един суров зalezващ свят...

– А как да го прочета? – прибързах аз, но в същия миг забелязах съчувствие зад очилата.

ЗАБАВНИ СТРАНИЦИ

– Вашето време разполага с кибернетични машини, в състояние да дешифрират даже древни йероглифи. Едва ли моите ще бъдат по-трудни. Ако сам разчитам, няма да ми повярват.

Вече подразбирах чий е странният ръкопис и почувствах пълното безсмислие на положението си. Кого ще заинтересува тази наша среща, целия свят или група психиатри?

През изпъкналия кристал на очилата ме гледаха предаващи и четящи мисли очи. Нима са възможни при такива очи лъжата, двуличието, подлостта, лицемерието?

Разделихме се, след като се уговорихме да се срещнем след половин година в същата тази стая или при мен в къщи.

И после... После много неща се промениха. Пуснат беше първият изкуствен спътник на Земята, с космонавтика се занимаваха вече не любители, а научни институти.

– А ръкописът? – запита момичето. – Дали го разчетоха?

– Да. Намериха се ентузиастични, които от чисто любопитство провериха възможностите на своите електронно-изчислителни машини. Академикът, който ги ръководеше, с насмешка казваше, че биха могли даже нощните светлини на града да запишат като поетично произведение, щом от тях се вдъхновяват поетите. Машината разчела няколко от първите страници на дневника...

– На дневника? – учуди се полковникът.

– Да, на дневника, в който ден по ден са били отбелязвани впечатленията на марсианеца, скочил с някакъв апарат на Земята, пред трагичната гибел на марсианския кораб в Тунгуската тайга през 1908г.

– Пак ли тунгуският метеорит! – реагира по своему полковникът.

Не ми се щеше да споря за тунгуския взрив, макар и да не съм променил възгледите си. Достатъчно беше, че участието ни в този спор доведе марсианеца при мен първия път (отивайки си, той ми призна това). Мечтаех да публикувам дневника, даже да напиша роман, но... освен първите и последните страници нямаше нищо друго, липсваше основната част на дневника. Не ми се щеше да я измисля. А и марсианецът не се появяваше. Срещнахме се след десет години, когато хората бяха прилунили два пъти автоматични станции, когато бяха отправили вече такива станции към Венера и Марс и изпратили вимпел на Венера и фотографирали Марс.

– Донесе ли останалите страници? – запита момичето.

– Не. Съмняваше се дали ще привлекат вниманието към него, ако бъдат публикувани като романизираны записки. Този път дойде в къщи с нови доказателства, че е чуждопланетно същество, представител на високоразвита цивилизация.

– Може би сърцето му е от дясната страна - опита се да се пошегува някой от слушателите.

– Неговият организъм поразително прилича на човешкия. Той твърдеше, че притежава изключителни умствени способности. И искаше с мое съдействие да ги демонстрира пред цял свят.

– Умееше ли да прави на ум сложни изчисления? – попита полковникът.

– Той... ме... помоли да му уредя среща с най-известния шахматист (знаеше за моето пристрастяване към шахмата).

И пак, казвайки ми това, отгада мислите ми.

Трудно ли ви се струва да уговорите един прославен гросмайстор да се срещне с неизвестен противник? Само ни съберете, аз ще имам грижата да го убедя.

И аз го запознах с едно от най-забележителните шахматни дарования, извинявайте, гросмайсторе, че така говоря за вас.

ЗАБАВНИ СТРАНИЦИ

– Поласкан съм – отвърна моят спътник, който бе мълчал до този миг.
– А сега бъдете откровен: какво почувствахте, когато ви представих един на друг в шахматния клуб?
– В началото се смутих – призна гросмайсторът.
– Но все пак, помъчих се да разбера какво иска този странен човек.
– Човек ли? – с недоумение запита момичето.
– Такъв ми се стори. После бях овладян от чувството, че не мога да му откажа поисканата шахматна среща.
– Ясно! Хипноза... – реши полковникът.
– И аз така помислих. И когато седнахме край шахматната маса, избягах да го гледам в очите, докато обмислях вариантите.
– Предугаждаше ли вашите намерения? – безпокои се младият шахматист.
– Не повече, отколкото който и да е противник. Той сподели, че би искал да докаже на шахматната дъска тържеството на мисълта, тържеството на хуманизма.
– Но защо му е притрябвало да го доказва с шахмата? – не се стърпя полковникът.
– За себе си за го разбихах – отвърна гросмайсторът. – Естествено не повярвах, че е марсианец. Смятах го за чудак, болен... но... та защо с шахмата, питате? Именно защото шахматът като основна концепция, както е известно, позволява на математиците да проведат с най-добри резултати сравнителното програмиране на електронно-изчислителните машини. В шахмата, макар и в условна форма, се възпроизвеждат някои аналогии с живота и борбата. Видя ми се интересно да “изпитам” този, който се наричаше марсианец. Не крия, еднакво исках и да го разоблича, и... да се убедя, че е марсианец.
– Партията бе играна неотдавна – намесих се аз. – По-точно казано, бяха изиграни пет партии. Четирите завършиха наравно, а петата... струва си да бъде публикувана. Може би точно тя ще докаже, че партньорът на гросмайстора е бил същество, притежаващо необикновени способности.
– Как? Той ли спечели? Срещу вас? – не можах да сдържат учудването си двамата шахматисти.
– В случая изходът на партията не бе най-същественото – забеляза гросмайсторът. Сами ще видите, касае се за нещо съвсем друго. Всеки прогресивен човек ще се съгласи с идеите на моя противник, но ще бъде смяян от начина, по който ги изразява на шахматната дъска.
– Покажете ни тази партия – помолиха всички, дори и ония, на които шахматът бе чужд.
Гросмайсторът възстанови позицията на дъската.
– Излишно е да обяснявам как стигнах до това положение. Бях раздразнен от равните срещи и реших, че непременно трябва да победея, а това е винаги опасно. С една дума, не се поколебах да пожертвам топ и да получа такава позиция, щом като появяването на моята нова дама беше неизбежно. Това, както си мислех, решава партията в моя полза. Но...
от този момент започна марсианското продължение.

Марсианецът играеше с белите и направи ход:
1. e6 – Ако той беше взел с топа пешката на f7, аз бих играл леко: 1. ♖:f7? - d1♔;
2. e6 - ♘a3+; 3. ♙b4 - ♚c1; 4. ♕c3 - ♚e3; 5. e7 - ♕:f4; или 4. ♚a7 - ♕:f4; 5. ♕f6+ - ♕g5; 6. ♕:g5+ - ♙g5; 7. e7 - ♚c4+ и отново белите губят. Така че трябваше само да поставя своята дългоочаквана дама. 1...d1♔; Ако вземех

ЗАБАВНИ СТРАНИЦИ

предложената от него пешка, той щеше да задържи моята: 1...f:e6?; 2. ♖d7! и нямаше да мога да поставя дамата ми 2... d1♚? поради 3. ♙f6+ с победа за белите. Но марсианецът не взе пешката, давайки си сметка, че след 2. e:f7? - ♗a3+; 3. ♘b6 - ♗b1+; 4. ♘a7 - ♗f5 черните ще спечелят. И той игра: 2. e7 Положението стана напрегнато, но не ми изглеждаше безнадеждно. Бялата пешка се стремеше да се превърне в дама, ала аз разполагах с достатъчно средства да се боря с нея. Хвърлих в бой коня. 2... ♗a3+; 3. ♘b6! Невероятно тънък ход! Марсианецът беше пресметнал всичко - играеше ли той: 3. ♘c5! - ♗c2+; 4. ♘d5? - ♗c4+; 5. ♘e4 - ♗c6+; 6. ♗d5 - ♗g6+; 7. ♘e5 - ♙g7+, аз бих спечелил. Или: 3. ♘c6? - ♗a4+; 4. ♘c7 - ♗b5+; 5. ♘b6 - ♗d6, а ако 5. ♘d8, то 5... ♗a8+ с печалба. 3. ♘a5? - ♗c4+; 4. ♘b4 - ♗d6; 5. ♖d7 - ♙:f4 и победата ще бъде моя. 3... ♗c4+; Не би ми помогнало и 3 ♙♗a4?; 4. ♗d5! - ♗c4+; 5. ♘c7 - ♗a5+; 6. ♘b8 - ♗:d5; 7. e8♗ - ♗d6+; 8. ♘c8; водеше към загуба и 7... ♗d6; 8. ♖b4; или след 4 ♙ ♗b5+; 5. ♘c7 - ♗e8; 6. ♖b4! - ♗b5+; 7. ♘b6 - ♗b8+; 8. ♘a5, уви с печалба за белите. 4. ♘c5 - ♗a4; В това положение марсианецът реши да даде проходната пешка, както изглеждаше, единствената му надежда. Следващият му ход бе: 5. ♖b4! Топът застана в дълбока засада срещу моя цар, който беше отделен от него с три фигури. В същото време се натягаше пружината на замисления от марсианеца механизъм. Нищо друго не ми оставаше освен да взема опасната пешка: 5... ♗a7+; 6. ♘:c4 - ♗:e7; И тук марсианецът пусна смъртоносна механизъм, обърквайки ме с многото жертви, които даде. 7. ♗g6+ - f:g6; 8. ♙f6+ - ♗:f6; Марсианецът своеобразно демонстрира тържеството на мисълта. Силата беше на моя страна, но уви сами вижте как се обръща срещу мен: 9. ♘d5+ Бих могъл да опитам 9... ♙f4?, давайки дамата и офицера за топа, но сякаш да получа безнадежден пешечен ендшпил. 10. ♖:f4+ - ♗:f4; 11. e:f4 - ♘g4; 12. ♘e5 - h4; 13. ♘e4. Това би било една "сива загуба", недостойна за моя противник. Честно казано, вирайки се във всичко, което щеше да последва, сметнах, че нямам право да му попреча да доведе замисъла си докрай. 9... ♘g5; 10. h4+ - ♘f5; И последваха неизбежните вече удари - плодовете на далечното предвиждане: 11. g4+ - h:g4; 12. ♖f4+ Разбира се, не 12. e4+ - ♘f4; 13. e5+ - ♘f5; 14. e:f6 - ♘:f6; 15. ♖:g4 със спечелване на царицата, но не и на партията. 12... ♙:f4; 13. e4#

Да! В тази партия получих мат, с който се гордея.

Финалното положение говори само за себе си. Тази победа прекрасно илюстрира победата на мисълта над грубата сила. Черните фигури, подчинявайки се на строгата шахматна логика, но като че ли хипнотизирани, заеха своите места около черния цар, притискайки го от всички страни, отнемайки му всички маневрени полета. Двете бели пешки бяха достатъчни, за да поразят цялата вражеска войска. Тази загубена партия ще включа в сборника със свои най-добри произведения.

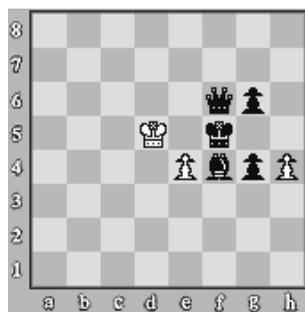
– От шахмат може би не разбирам много – каза момичето, –

но ще ми се да мисля, че ТОЙ все пак е бил действително марсианец.

– Не знам, не знам – каза полковникът. – Удивително!

– Трябва да публикувате всичко, както си е било – ме посъветва някой.

– Направих вече един опит: изпратих позицията от тази партия на Световната шахматна олимпиада и там на нейния автор беше присъден златния олимпийски медал. Пазя го за следващата среща с марсианеца.

ПОДОЗРИТЕЛНИЯТ ШИФЪР

В края на 1890г. и началото на 1891 двамата най-изтъкнати шахматисти на онова време – Вилхелм Щайниц и Михаил Чигорин играли две шахматни партии по телеграфа. Чигорин живеел в Русия, а Щайниц се намирал по това време в САЩ. Двамата предавали по телеграфа ходовете си с шахматна нотация. Но като не можели да разберат какви са тези телеграми, изпълнени с непонятни знаци, американските власти решили, че Щайниц изпраща с шифър важни сведения в чужбина и го арестували. До изясняването на недоразумението Щайниц останал в затвора.

ШЕГАТА НА ШАМПИОНА

Немският шахматист Адолф Андерсен (1818—1879) е победител в първия международен шахматен турнир в Лондон през 1851 г. Той е спечелил и няколко много силни турнира през втората половина на XIX в., поради което се смята за един от неофициалните световни шампиони по шах. Той играел в остър, комбинационен стил и създал блестящи партии, от които най-красивите са известни като „безсмъртната партия” и „вечно зелената партия”.

За силата на играта му се разказват удивителни истории. Ето една от тях.

След Лондонския турнир Андерсен се връщал обратно в Германия с пощенска кола. На една пощенска станция той бил принуден да остане по-дълго, защото нямало коне за смяна. Началникът на станцията бил страстен шахматист. Без да подозира кой е насреща му, той предложил на скучаещия Андерсен да изиграят няколко партии. Андерсен отговорил, че не знае да играе.

– В такъв случай ще ви науча – казал началникът. Той обяснил на Андерсен правилата на играта, а след това предложил да започнат, като за изравняване на силите дал дама аванс. Заредили се партия след партия, които, макар и с дама повече, Андерсен губел, защото нарочно играел съвсем слабо.

– Чудна работа! – удивил се началникът. – Вие очевидно нямате никаква дарба за тази игра, щом не можете да спечелите с дама повече.

– Но това е много просто – смирено възразил Андерсен. – Без дама според мен е много по-лесно да се играе, защото тогава не е нужно да се мисли как да бъде пазена и тази фигура. Хайде да проверим! Сега аз ще ви дам дама аванс.

Началникът се усмихнал на тази глупост, но за да не обиди партньора си, приел неговото предложение. Андерсен заиграл с пълната си сила и започнал да печели непрекъснато в страшен стил всички партии от изумения си противник, който в края на краищата бил принуден да се съгласи, че с дама по-малко се печели по-лесно, отколкото с дама повече.

ЗАБАВЕНОТО ТЪРЖЕСТВО

Шахматът е много популярен във Филипинските острови. Той е любима игра на много от най-изтъкнатите личности в тази страна. Разказва се, че когато националният герой на Филипините Хосе Риса станал президент на страната, той предприел обиколка с параход из островите. По време на пътуването Риса често играел шах. Когато параходът приближил главния остров, дежурният офицер се явил пред президента и докладвал, че пристанището се вижда, войските са строени на кея и народът се е струпал на брега. Тогава президентът казал: „Обърнете парахода обратно към океана и се върнете назад. Партията, която играя сега, се намира в много интересна фаза. Маневрирайте из морето, докато партията завърши. Позицията е така увлекателна, че не мога да прекъсна играта.”

НЕВЪЗМОЖНИЯТ МАТ

Един европейец попаднал в малък монголски град. Разхождайки се из него, той влязъл в едно кафене и видял, че посетителите играят шах. Приближил се до играчите и тутакси един от присъстващите го поканил да изиграят една партия. Европейецът приел и партията започнала. Борбата се развила благоприятно за европейеца. Той получил атака и възникнала позиция, в която можел да даде мат на неприятелския цар с един от конете си. Когато посегнал към този кон, за да нанесе решителния удар, всички присъстващи извикали в хор, че прави невъзможен ход. Започнал спор и тогава станало ясно, че според правилата на монголския шах тази фигура не може да дава мат на царя, тъй като конят е най-верният приятел на човека.

Отговори на задачите от миналия брой:

Задача № 37: 1. ♖b4!

Задача № 38: 1. ♖e8! - ♔b3 (Ако царят слезе на първата линия ще последва ♘b4 и ♖e1#) 2. ♖a4!! - ♔:a4 3. ♘c5#

Задача № 39: Решението на тази задача има два варианта:.

1. ♖d2 - ♔e4 2. ♖f2 - ♔d5 3. ♖h4! - ♔d6 4. ♖d8#

1. ♖d2 - ♔d6 2. ♖a5 - ♔e7 3. ♖a8! - ♔f6 4. ♖f8#

Задача № 40: 1. ♚g5 - ♜h4 2. ♔e8 - ♜:g5 3. ♔f7 с произвеждане на пешката.

Временно класиране:

1-2. Красен Стефанов – 109т.

1-2. Ивайло Белев – 109т.

3. Пенчо Илиев – 91т.

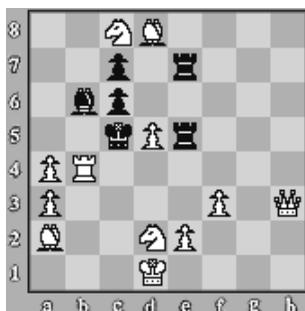
4. Петър Христов – 61т.

5. Радослав Маринов – 22т.

Втори конкурс за решаване на шахматни задачи и етюди - сезон 2002

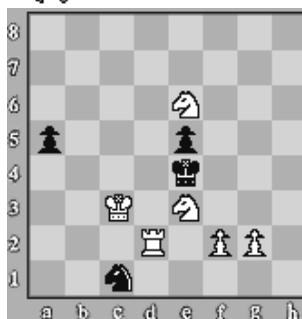
Очакваме вашите писмени отговори на адрес: 5350 Трявна, ул. "П. Р. Славейков" 51 с най-късно пощенско клеймо 15.12.2002 година. На всички участници – успех!

Задача № 41

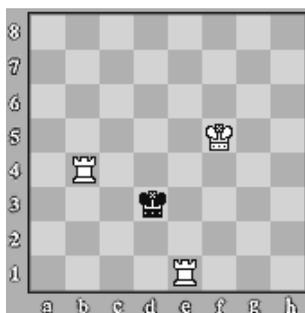
Мат в два хода (2т.)

Задача № 42

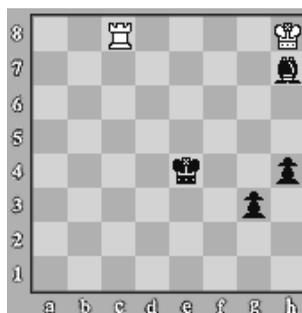
Мат в три хода (3т.)

Задача № 43

Мат в четири хода (4т.)

Задача № 44

Реми (4т.)